

„Świat poprawiać – zuchwałę rzemiosło”. Oświeceniowe satyry Ignacego Krasickiego

- [Wprowadzenie](#)
- [Przeczytaj](#)
- [Audiobook](#)
- [Sprawdź się](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Bibliografia:

- Źródło: Ignacy Krasicki, *Palinodia*, [w:] *Satyry i listy*, oprac. Z. Goliński, Wrocław 1988, s. 87.
- Źródło: Ignacy Krasicki, *Świat zepsuty (fragmenty)*, [w:] *Satyry i listy*, oprac. J. Sokolski, Wrocław 1999, s. 27–29.
- Źródło: Jan Kochanowski, *Na młodość*, [w:] *Poezje*, oprac. J. Pelc, Warszawa 1998, s. 43.
- Źródło: Ignacy Krasicki, *Świat zepsuty (fragmenty)*, [w:] *Bajki, satyry, Monachomachia*, Wrocław 2000, s. 32.
- Źródło: Mieczysław Klimowicz, *Oświecenie*, Warszawa 1999, s. 173.
- Źródło: Jacek Sokolski, *Wstęp*, [w:] Ignacy Krasicki, *Satyry i listy*, Wrocław 1990, s. 6.
- Źródło: Jacek Sokolski, *Wstęp*, [w:] I. Krasicki, *Satyry i listy*, Wrocław 1990, s. 3–4.

„Świat poprawiać – zuchwałę rzemiosło”. Oświeceniowe satyry Ignacego Krasickiego

William Hogarth, *Modne małżeństwo. Toaleta*
Źródło: domena publiczna.

„ Ignacy Krasicki

Palinodia

Na co pisać satyry? Choć się źle zbyt wzniosło,
Przestańmy. Świat poprawiać – zuchwałę rzemiosło

Źródło: Ignacy Krasicki, *Palinodia*, [w:] *Satyry i listy*, oprac. Z. Goliński, Wrocław 1988, s. 87.

– pisał z nutą ironii Ignacy Krasicki we wstępie do jednej ze swoich satyr. To przewrotne sformułowanie dowodzi, że w epoce oświecenia twórczość satyryczna wiązała się ściśle z dydaktycznym i moralizatorskim przekazem. Satyry w komiczny sposób miały napiętnować wady społeczeństwa szlacheckiego, ale nie dawały recept na jego poprawę. Niektóre z nich realizowały oświeceniową zasadę „bawiąc uczyć”.

Twoje cele

- Określisz tematykę i problematykę satyry Ignacego Krasickiego *Świat zepsuty*.

- Wskażesz elementy obyczajowości, które w utworze podlegają ośmieszeniu i krytyce.
- Wyjaśnisz, na czym polega moralizatorsko-dydaktyczny charakter utworu.
- Rozpoznasz elementy retoryczności stylu Ignacego Krasickiego.

Przeczytaj

Satyra prawdę mówi

Rembrandt van Rijn, *Satyra na krytykę sztuki*, 1644

Źródło: domena publiczna.

Satyra jako gatunek literacki wywodzi się ze starożytności, ale termin ten w znaczeniu ogólnym wiąże się również z prześmiewczym, krytycznym stosunkiem do otaczającej rzeczywistości. W Polsce w XVIII wieku satyra stała się jednym z najważniejszych gatunków o przesłaniu dydaktyczno-moralizatorskim, prezentującym celowo przejawy obraz społeczeństwa, jego wad i obyczajów. Autorzy oświeceniowych satyr, w tym sam Ignacy Krasicki, który traktował satyry także jako literaturę rozrywkową, chętnie posługiwali się komizmem, [ironią](#) i [hiperbolą](#), aby tym dosadniej zaprezentować ośmieszane typy ludzkie i ich przywary. Pouczanie i napominanie miało jednak odbywać się bez ataków personalnych. Nie należało również krytykować instytucji publicznych i zasad ustroju Rzeczypospolitej. Satyry nie mogły więc być [paszkwilami](#) czy [pamfletami](#), czyli utworami zniesławiającymi i szkalującymi konkretną osobę. Należało pisać je starannym stylem, ale bliskim mowie potocznej. Jednorodność stylistyczna, zachowanie zasady [decorum](#) oraz jasność i przejrzystość wypowiedzi przy użyciu odpowiednich środków artystycznego przekazu miały

gwarantować osiągnięcie celów [perswazyjnych](#). Satyry mogły przyjmować różne formy: dialogu (*Żona modna, Pijaństwo*), dialogu ujętego w cudzysłów (*Do króla*) lub monologu (*Świat zepsuty*).

” Mieczysław Klimowicz

Oświecenie

Ponieważ satyra dawała odbicie świata w krzywym zwierciadle, wyjaskrawiała cechy ujemne, przedstawiała rzeczywistość w stanie zamieszania i chaosu, odchylenie od normy, musiał zatem istnieć jakiś wzór idealny, uznawany przez Krasickiego. W największym skrócie można by go sformułować następująco: Krasicki sądził [...], że współczesna cywilizacja doprowadziła do degeneracji społeczne instytucje i człowieka, do zaniku wartości autentycznych i rozkwitu pozornych. Człowiek kieruje się konwencjami wytworzonymi przez sztuczne potrzeby. Ideałem byłby stan równości społecznej, w którym każdy uzewnętrzniłby swą osobowość zgodnie z jej istotą, w sposób naturalny, ludzie porozumiewaliby się bez przywdziewania masek i sztucznych póz, realizowaliby podstawowe cnoty, wskazane zarówno w Dekalogu, jak i w pismach filozofów oświeceniowych.

Źródło: Mieczysław Klimowicz, *Oświecenie*, Warszawa 1999, s. 173.

Satyry(1779) Ignacego Krasickiego

William Hogarth, *Rozmowa o północy*, ok. 1732

Źródło: domena publiczna.

Ignacy Krasicki napisał dwadzieścia dwie satyry, które składają się na dwa zbiory. Krytykował w nich [sarmatyzm](#) oraz bezmyślne naśladowanie zachodnich mód i obyczajów. Stworzył całą galerię karykaturalnych postaci: dworzan, żon modnych, [fircyków](#), graczy, pseudointelektualistów, przekupnych sędziów, okrutnych panów i osób niestroniących od alkoholu. Zgodnie z przyjętą konwencją gatunkową ośmieszał przywary, ale unikał ataków personalnych, dzięki czemu satyry poety miały [uniwersalną](#) wymowę, mimo że były związane z sytuacją społeczną i polityczną Rzeczypospolitej w XVIII wieku. Do najsłynniejszych satyr Ignacego Krasickiego należą: *Do króla*, *Palinodia*, *Świat zepsuty*, *Żona modna*. Wraz z końcem XVIII wieku satyry przestały pełnić swoje funkcje dydaktyczne i rozrywkowe. Trudno było ośmieszać i piętnować wady narodu, który utracił niepodległość. Funkcje satyryczne zaczęła więc pełnić publicystyka.

” Jacek Sokolski

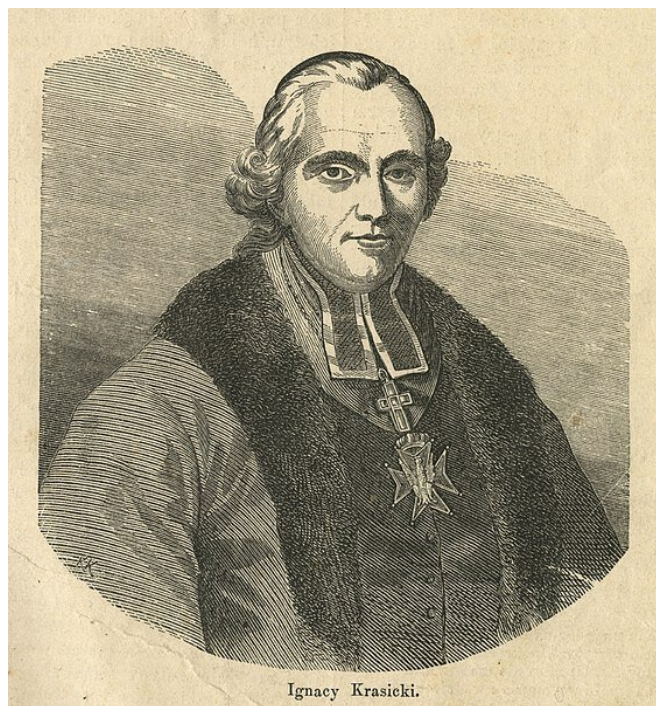
Wstęp

Dla nas satyrą jest właściwie każdy utwór literacki, który ośmiesza lub piętnuje różne elementy otaczającej autora rzeczywistości uznane przez niego za niewłaściwe. [...] By osiągnąć zamierzony cel, autorzy satyr świadomie deformują rzeczywistość w sposób komiczny,

chętnie posługują się karykaturą i groteskowym wyolbrzymieniem. Łatwo jednak zauważyć, że w ten sposób zdefiniowana satyra staje się właściwie zjawiskiem międzygatunkowym. Satyrą może być bowiem np. dramat czy powieść. Co więcej, terenem występowania satyry nie jest już w takim ujęciu wyłącznie literatura, lecz pojawiać się ona zaczyna także np. w grafice czy filmie.

Źródło: Jacek Sokolski, *Wstęp*, [w:] I. Krasicki, *Satyry i listy*, Wrocław 1990, s. 3–4.

O autorze

Ignacy Krasicki

Źródło: domena publiczna.

Ignacy Krasicki (1735–1801) – poeta polskiego oświecenia. Był blisko związany z obozem króla Stanisława Augusta Poniatowskiego, który powierzył mu między innymi opracowanie programu „Monitora” – pierwszego polskojęzycznego czasopisma. Jest uważany za najwybitniejszego przedstawiciela klasycyzmu w polskiej literaturze. Do najbardziej znanych utworów *Xięcia Biskupa Warmińskiego* należą: *Hymn do miłości ojczyzny* (1774), *Myszeida* (1775), pierwsza polska powieść nowożytna *Mikołaja Doświadczyńskiego przypadki* (1776), *Monachomachia* (1778), *Bajki i przypowieści* (1779), *Satyry* (cz. I, 1779), *Antymonachomachia* (1780), *Wojna*

chocimska(1780) oraz wiele innych. Do dziś uznaje się go za wnikliwego obserwatora ludzkich zachowań z zacięciem dydaktycznym i moralizatorskim.

Słownik

decorum

(łac. *decoro* - ozdabiam) - zasada zgodności treści z formą; jednorodność stylistyczna zapoczątkowana w starożytności przez Arystotelesa, a wykorzystywana na przykład w renesansie i oświeceniu; zgodnie z zasadą decorum utwory o doniosłej tematyce należało pisać stylem wysokim, a o lekkiej - stylem niskim, zbliżonym do mowy potocznej

fircyk

modniś, strojniś, trzpiot, szalawila, lekkoduch; jeden z typów bohaterów literatury oświeceniowej, ukazywany w sposób prześmiewczy, czasem karykaturalny, hołdował modzie w stylu rokoko oraz prowadził libertyński styl życia; sportretowany w komedii Franciszka Zabłockiego *Fircyk w zalotach*(1781)

hiperbola

(gr. *υπερβολη*, *hyperbole* - przesada) - figura stylistyczna polegająca na celowej przesadzie w opisie czegoś, czyli wyolbrzymieniu, przejaskrawieniu opisywanej rzeczy lub zjawiska

ironia

(gr. *ειρωνεια* - przedstawianie, pozorowanie) - figura stylistyczna polegająca na celowo wprowadzanej sprzeczności między przekazywaną informacją a jej znaczeniem ukrytym; wyróżnia się trzy podstawowe rodzaje ironii: retoryczną, sokratejską i romantyczną; ironia bywa trudna do zidentyfikowania, nie można jej jednak utożsamiać z kłamstwem lub szyderstwem

pamflet

(ang. *pamphlet* – broszura, krótka rozprawa na dany temat) – utwór publicystyczny lub literacki krytykujący i ośmieszający określone grupy społeczne, instytucje albo osoby

paszkwil

(wł. *pasquillo*) – najczęściej anonimowy, ośmieszający, obelżywy i oszczerczy utwór literacki, skierowany przeciwko konkretnej osobie

perswazja

(łac. *persuasio*) – dowodzenie, wyjaśnianie; sztuka przekonywania kogoś do swoich racji

sarmatyzm

(Sarmaci – starożytny lud zamieszkujący teren między dolną Wołgą a Donem) – styl życia, obyczaje oraz ideologia polskiej szlachty w XVII i XVIII wieku; w epoce oświecenia negatywne określenie starszłacheckiej rubaszości, ksenofobii, obskurantyzmu itp.

uniwersalny

(łac. *universum* – wszystko, całość) – dotyczący wszystkiego lub wszystkich, obejmujący całość, mający wszechstronne zastosowanie

Audiobook

Polecenie 1

Wysłuchaj nagrania, z którego dowiesz się, w jakim celu Ignacy Krasicki napisał satyrę *Świat zepsuty*. Zastanów się, dlaczego poeta nie realizuje w nim zasady „bawiąc, uczyć”. Zanotuj swoje spostrzeżenia.

„Świat zepsuty” jest jedną z ponad dwudziestu satyr Ignacego Krasickiego. Jest to utwór o charakterze programowym. Zaczyna się słowami:

„Wolno szaleć młodzieży, wolno starym zwodzić,

Wolno się na czas żenić, wolno i rozwodzić.

Godzi się kraść ojczyznę łatwą i powolną,

A mnie sarkać na takie bezprawia nie wolno?”

Tak przekornie pyta Ignacy Krasicki, udowadniając w dalszym toku utworu, że przemyślana kompozycja retoryczna i dobór odpowiednich środków stylistycznych mogą być skutecznymi narzędziami przekazywania niewygodnej – jak można sądzić – diagnozy społecznej:

„Niech się miota złość na cię i chytróść bezczelna –

Ty mów prawdę, mów śmiało, satyro rzetelna”.

Satyra zbudowana jest na zasadzie kontrastu. Zdeprawowanej współczesności Krasicki przeciwstawia obraz przodków, którzy kierowali się w życiu takimi wartościami, jak cnota i prawda. To oni stworzyli fundament moralności, który został zaprzepaszczony:

„Gdzieżeś, cnoto? gdzieś, prawdo? gdzieście się podziały?

Tuście niegdyś najmiłsze przytulenie miały.

Czcili was dobre nasze ojcy i pradziady,

A synowie, co w bite stąpać mieli ślady,

Szydząc z świętej pocziwych swych przodków prostoty,

Za blask czczego pozoru zamienili cnoty”.

Ignacy Krasicki tworzy cały katalog „występków szkaradnych”, które doprowadziły do ogólnej demoralizacji, a w rezultacie – do upadku tradycyjnych wartości i pieczołowicie pielęgnowanych niegdyś obyczajów:

„Słów aż nadto, a same matactwa i łgarstwa;

Wstręt ustał, a jawnego sprośność niedowiarstwa

Śmie się targać na święte wiary tajemnice;

Jad się szerzy, a źródło biorąc od stolice,

Grozi dalszą zarazą. Pełno ksiąg bezbożnych,

Pełno mistrzów zuchwałych, pełno uczniów zdrożnych;

A jeśli gdzie się cnota i pobożność mieści,

Wyśmiewa ją zuchwałość nawet w płci niewieściej.

Wszędzie nierząd, rozpusta, występki szkaradne”.

Poeta określa również konsekwencje polityczne takiego stanu rzeczy. Aluzje Krasickiego są bardzo czytelne i wpisują się w szerszy kontekst historyczny polskiego oświecenia:

„Był czas, kiedy błąd ślepy nierządem się chlubił:

Ten nas nierząd, o bracia, pokonał i zgubił,

Ten nas cudzym w łup oddał, z nas się złe zaczęło:

Dzień jeden nieszczęśliwy zniszczył wieków dzieło”.

Satyra „Świat zepsuty” nie zawiera komicznych elementów, typowych np. dla utworu „Żona modna”. Poeta nie tworzy humorystycznej karykatury, choć przejawia nieco negatywne aspekty XVIII-wiecznej obyczajowości. Taka jest retoryczna konstrukcja satyry. Ignacy Krasicki kończy jednak utwór pozytywnym akcentem – nauką moralną, wskazówką dla dalszych pokoleń:

„Padnie słaby i lęze – wzmoże się wspaniały.

Rozpacz – podział nikczemnych! Wzmagają się wały,

Grozi burza, grzmi niebo; okręt nie zatonie,

Majtki, zgodne z żeglarzem, gdy staną w obronie;

A choć bezpieczniej okręt opuścić i płynąć,

Podściwiej być w okręcie, ocalić lub zginąć”.

Krasicki podejmuje w satyrze „Świat zepsuty” elementarne problemy społeczeństwa polskiego, które próbowało łączyć szlachecki tradycjonalizm z nowoczesnością. Pozostaje mentorem dla ludzi swojego pokolenia.

Źródło: Ignacy Krasicki, *Satyry i listy*, wstęp J. T. Pokrzywniak, oprac. Z. Goliński, Wrocław 1988, s. 87.

Źródła do audiobooka:

Mieczysław Klimowicz, *Literatura Oświecenia*, Wrocław 1990, s. 65–67.

Hasło *Satyra*, [w:] *Słownik literatury polskiego oświecenia*, pod red. T. Kostkiewiczowej, Wrocław 1977, s. 645–653.

Sprawdź się

Pokaż ćwiczenia:

Tekst źródłowy do ćwiczeń

” Ignacy Krasicki

Świat zepsuty (fragmenty)

Wolno szaleć młodzieży, wolno starym zwodzić,
Wolno się na czas żenić, wolno i rozwodzić.
Godzi się kraść ojczyznę łatwą i powolną,
A mnie sarkać na takie bezprawia nie wolno?
Niech się miota złość na cię i chytrość bezczelna —
Ty mów prawdę, mów śmiało, satyro rzetelna.
Gdzieżeś, cnoto? gdzieś, prawdo? gdzieście się podziały?
Tuście niegdyś najmiłsze przytulenie miały.
Czcili was dobre nasze ojcy i pradziady,
A synowie, co w bite stąpać mieli ślady,
Szydząc z świętej pocziwych swych przodków prostoty,
Za blask czczego pozoru zamienili cnoty.
Słów aż nadto, a same matactwa i łgarstwa;
Wstręt ustał, a jawnego sprośność niedowiarstwa
Śmie się targać na święte wiary tajemnice;
Jad się szerzy, a źródło biorąc od stolice,
Grozi dalszą zarazą. Pełno ksiąg bezbożnych,
Pełno mistrzów zuchwałych, pełno uczniów zdrożnych;
A jeśli gdzie się cnota i pobożność mieści,
Wyśmiewa ją zuchwałość nawet w płci niewieściej.
Wszędzie nierząd, rozpusta, występki szkaradne.
[...]

Duchy przodków, nadgrody cnót co używacie.
Na wasze gniazdo okiem jeżeli rzucacie,
Jeśli odgłos dzieł naszych was kiedy doleci,
Czyż możecie z nas poznać, żeśmy wasze dzieci?
Jesteśmy, ale z gruntu skażeni, wyrodni,
[...]

Był czas, kiedy [błąd ślepy nierządem się chlubił](#):
Ten nas nierząd, o bracia, pokonał i zgubił,
Ten nas cudzym w łup oddał, z nas się złe zaczęło:
[Dzień jeden nieszczęśliwy](#) zniszczył wieków dzieło.
Padnie słaby i [leże](#) – [wzmoże się](#) wspaniały.
Rozpacz – [podział nikczemnych](#)! Wzmagają się [wały](#),
Grozi burza, grzmi niebo; okręt nie zatonie,
[Majtki, zgodne z żeglarzem, gdy staną w obronie](#)
A choć bezpieczniej okręt opuścić i płynąć,
[Podściwiej](#) być w okręcie, ocalić lub zginąć.

Źródło: Ignacy Krasicki, *Świat zepsuty (fragmenty)*, [w:] *Satyry i listy*, oprac. J. Sokolski, Wrocław 1999, s. 27–29.

Ćwiczenie 1

Ćwiczenie 2

Wskaż przysłowie lub powiedzenie, które może być ilustracją przesłania zawartego w ostatnich wersach satyry *Świat zepsuty* Ignacego Krasickiego.

- Kapitan zawsze schodzi ze statku ostatni.
- Co ma wisieć, nie utonie.
- Z małej chmury duży deszcz.
- Nie naprawiaj statku na środku rzeki.
- Sam sobie sterem, żeglarzem, okrętem.
- Statek, na którym wielu kapitanów, uderza w skały.

Ćwiczenie 3

Na podstawie ogólnego przesłania satyry *Świat zepsuty* Ignacego Krasickiego wyjaśnij znaczenie słowa *sarkać*, które pojawia się w czwartym wersie utworu.

Ćwiczenie 4

Ćwiczenie 5

Scharakteryzuj tytułowy świat zepsuty. W tym celu stwórz mapę myśli, w której zgromadzisz jak najwięcej słownictwa wyrażającego opinię Ignacego Krasickiego o czasach mu współczesnych.

Ćwiczenie 6

Wskaż aluzje do wydarzeń z historii Polski, które pojawiają się w satyrze *Świat zepsuty*.

Ćwiczenie 7

Ćwiczenie 8

Czy świat, w którym żyjemy, również można nazwać zepsutym? Sformułuj odpowiedź, w której uzasadnisz swoje stanowisko.

Ćwiczenie 9

Zapoznaj się z fragmentem tekstu Jacka Sokolskiego, a następnie wyjaśnij, w jaki sposób Ignacy Krasicki realizuje w satyrze *Świat zepsuty* postulat bezimiennej krytyki.

” Jacek Sokolski

Wstęp

W *Satyrach* zasada anonimowości obiektu ataku została konsekwentnie zachowana. W [...] satyrach bohaterowie określani zostają tylko poprzez imiona niepozwalające na ich bliższą identyfikację. Pełno więc tutaj Piotrów, Pawłów, Jędrzejów i Szymonów, którzy mogą oznaczać każdego, nie oznaczając jednocześnie konkretnie nikogo. Jeśli w *Satyrach* pojawiają się w ogóle jakieś nazwiska, to są to nazwiska postaci historycznych przywołane tylko epizodycznie. Nawet gdy poeta mówi o złych i gorszących książkach napływających do Polski z zachodu Europy, nie wymienia ich autorów. Nie oznacza to, iż *Satyry* dotyczą tylko bardzo ogólnie rozumianej kwestii postaw moralnych i obyczajowych, a ich związek z życiem jest dość luźny. Wręcz przeciwnie, są one mocno osadzone we współczesnych autorowi realiach polskich, tyle tylko, że Krasicki wybierał z tych realiów raczej to, co typowe niż to, co jednostkowe.

Źródło: Jacek Sokolski, *Wstęp*, [w:] Ignacy Krasicki, *Satyry i listy*, Wrocław 1990, s. 6.

Dla nauczyciela

Autorka scenariusza: Sabina Świtała

Temat: „Świat poprawiać – zuchwałę rzemiosło”. Oświeceniowe satyry Ignacego Krasickiego

Adresat

III etap edukacyjny, liceum, technikum, zakres podstawowy i rozszerzony

Podstawa programowa

Zakres podstawowy

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

1. Czytanie utworów literackich.

Uczeń:

3) rozróżnia gatunki epickie, liryczne, dramatyczne i synkretyczne, w tym: gatunki poznane w szkole podstawowej oraz epos, odę, tragedię antyczną, psalm, kronikę, satyrę, sielankę, balladę, dramat romantyczny, powieść poetycką, a także odmiany powieści i dramatu, wymienia ich podstawowe cechy gatunkowe.

10) rozpoznaje w utworze sposoby kreowania: świata przedstawionego (fabuły, bohaterów, akcji, wątków, motywów), narracji, sytuacji lirycznej; interpretuje je i wartościuje;

15) wykorzystuje w interpretacji utworów literackich potrzebne konteksty, szczególnie kontekst historycznoliteracki, historyczny, polityczny, kulturowy, filozoficzny,

biograficzny, mitologiczny, biblijny, egzystencjalny;

16) rozpoznaje obecne w utworach literackich wartości uniwersalne i narodowe; określa ich rolę i związek z problematyką utworu oraz znaczenie dla budowania własnego systemu wartości.

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

2. Odbiór tekstów kultury. Uczeń:

1) przetwarza i hierarchizuje informacje z tekstów, np. publicystycznych, popularnonaukowych, naukowych;

2) analizuje strukturę tekstu: odczytuje jego sens, główną myśl, sposób prowadzenia wywodu oraz argumentację;

5) charakteryzuje główne prądy filozoficzne oraz określa ich wpływ na kulturę epoki.

II. Kształcenie językowe.

1. Gramatyka języka polskiego. Uczeń:

1) wykorzystuje wiedzę z dziedziny fleksji, słowotwórstwa, frazeologii i składni w analizie i interpretacji tekstów oraz tworzeniu własnych wypowiedzi

Zakres rozszerzony

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

1. Czytanie utworów literackich.

Uczeń:

1) odczytuje tekst w jego warstwie semantycznej i semiotycznej;

2) rozumie pojęcie tradycji literackiej i kulturowej, rozpoznaje elementy tradycji w utworach, rozumie ich rolę w budowaniu wartości uniwersalnych.

Kształtowane kompetencje kluczowe

kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji;

kompetencje cyfrowe;

kompetencje w zakresie wielojęzyczności;

kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się;

kompetencje w zakresie świadomości i ekspresji kulturalnej.

Cele operacyjne

Uczeń:

- określa tematykę wybranych satyr Ignacego Krasickiego;
- rozumie związek literatury oświeceniowej z czasem historycznym;
- poprawnie odczytuje historyczno-literacki kontekst utworu;
- wskazuje cechy gatunkowe satyry;
- formułuje przesłanie utworu;
- tworzy memy piętnujące wybrane aspekty oświeceniowej rzeczywistości.

Strategie nauczania

konstruktywizm.

Metody i techniki nauczania

metoda oglądowa;

metoda ćwiczeń przedmiotowych;

praca z tekstem;

metoda aktywizująca – mapa myśli, memy;

krzyżówka.

Formy pracy

praca indywidualna;

praca całego zespołu klasowego;

praca grupowa;

praca w parach.

Środki dydaktyczne

komputery z głośnikami i dostępem do internetu, słuchawki;

zasoby multimedialne zawarte w e-materiale;

tablica interaktywna/tablica, pisak/kreda;

krzyżówki;

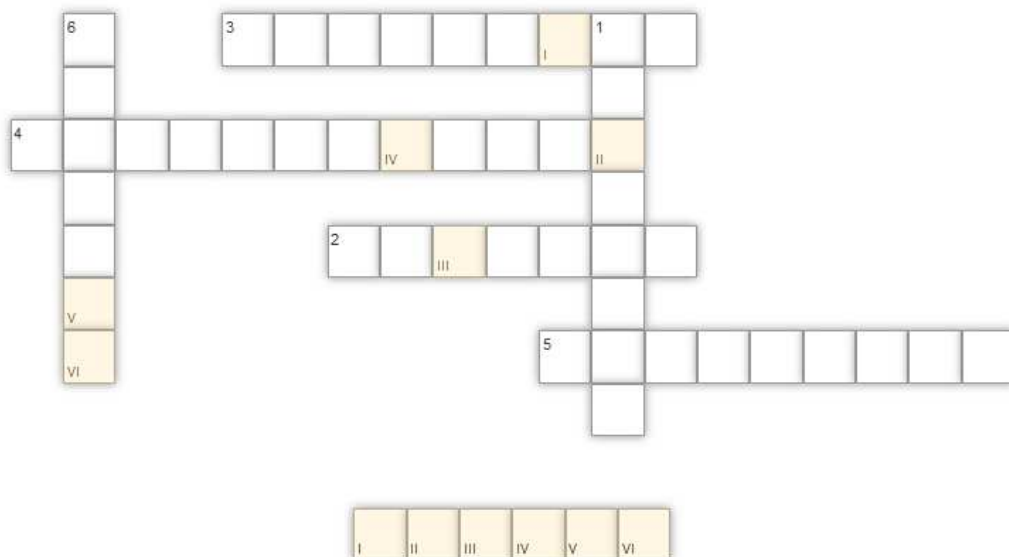
memy, tabele do uzupełnienia.

Przebieg zajęć

Faza wprowadzająca

1. Nauczyciel rozdaje uczniom krzyżówki. Informuje, że hasło krzyżówki wiąże się z tematem zajęć.

2. Po odgadnięciu hasła młodzież wyjaśnia, jak rozumie pojęcie satyry, zapoznaje się z tekstem dotyczącym satyr umieszczonym w e-materiale i sporządza notatkę na temat cech gatunku i twórczości satyrycznej Ignacego Krasickiego.

1. *Nazwisko polskiego twórcy bajek. (Krasicki)*

2. *Nie synonim. (antonim)*

3. *Poezja opiewająca bohaterskie czyny tych, którzy walczą w obronie ojczyzny. (tyrtejska)*

4. *Literatura propagująca wzory postępowania związane z określonymi rolami społecznymi.* (parenetyczna)

5. *Sprzeczny epitet.* (oksymoron)

6. *Środek stylistyczny polegający na rozpoczynaniu kolejnych wersów tymi samymi słowami.* (anafora)

2. Podanie celu i tematu zajęć.

Faza realizacyjna

1. Nauczyciel prowadzi z uczniami rozmowę na temat epoki oświecenia, w której odwołuje się do wydarzeń historycznych i obyczajowości epoki.

2. Prowadzący dzieli klasę na grupy. Każda grupa losuje tytuł satyry Ignacego Krasickiego, którą będzie się zajmować. Uczniowie uzupełniają tabelę.

Teksty Krasickiego grupy wyszukują na stronie Wirtualnej Biblioteki Literatury Polskiej.

Tytuł utworu	Cechy świadczące o tym, że jest to satyra	Tekst jest satyrą na...	Przesłanie
<i>Marnotrawstwo</i>			
<i>Pijaństwo</i>			
<i>Żona modna</i>			
<i>Oszczędność</i>			
<i>Mędrek</i>			
<i>Życie dworskie</i>			

3. Grupy prezentują wyniki swojej pracy. Klasa uzupełnia tabelę.

4. Uczestnicy zajęć zapoznają się z fragmentami satyry *Świat zepsuty*, które są umieszczone w e-materiale. Następnie podają przykłady zarzutów, jakie formułuje Krasicki w utworze. Swoje wypowiedzi konfrontują z informacjami zawartymi w multimedium bazowym.

5. Uczniowie wykonują ćwiczenia 1, 3, 4, 5. Nauczyciel wyjaśnia ewentualne wątpliwości.

Faza podsumowująca

1. Prowadzący pyta:

- Jaka rzeczywistość wyłania się z tekstów Ignacego Krasickiego?
- Jakie cechy oświeceniowego społeczeństwa wytyka autor?

2. Nauczyciel prosi, aby uczniowie wyobrazili sobie, że Ignacy Krasicki zamiast satyr tworzy memy. Jak mogłyby one wyglądać?

3. Prowadzący rozdaje parom schematy do uzupełnienia. Uczestnicy zajęć swoje pomysły przedstawiają w formie memów.

Praca domowa:

Czego o polskim społeczeństwie epoki oświecenia można dowiedzieć się z satyr Ignacego Krasickiego? Napisz pracę, w której odwołasz się do wybranych satyr.

Materiały pomocnicze:

P. Cazin, *Satyryk* (rozdział V), [w:] tegoż, *Książę Biskup Warmiński Ignacy Krasicki (1735–1801)*, oprac. Zbigniew Goliński, tłum. Michał Mroziński, wyd. II, Olsztyn 1986, s. 203–236.

Wskazówki metodyczne opisujące różne zastosowania multimedium:

Multimedium bazowe można wykorzystać jako wprowadzenie do zajęć. Uczniowie po zapoznaniu się z treścią multimedium tworzą notatkę w formie mapy myśli.